

ELS RESSORTS QUE MOUEN ELS ACTES VIOLENTS**Tensió**

La tensió i els quadres d'estrès són els causants de la gran majoria d'actes d'extrema violència

Situació personal

Falta de feina, absència de diners, drogues o inadaptació en són altres motius

Privació relativa

La gent que sembla que ho té tot també pot tenir un brot violent per privació relativa; és a dir, per voler-ne encara més

Amenaç

En els casos de trànsit la violència salta en veure la integritat amenaçada

CÉSAR RANGEL

Una societat més bonobo?

■ Els bonobos són uns primats estranys, “amb una societat complexa en la qual mai no peguen als petits, es procura plaer sexual a les femelles, es practica l'homosexualitat femenina i masculina, reparteixen el menjar i, per damunt de tot, resolten els seus conflictes amb sexe i apaivagament”, descriu el periodista i biòleg expert en primats Pere Ortín. “Coneixe'ls ha portat els investigadors a refusar la idea que la violència és irremeiablement biològica”. Perquè al món dels altres ximpanzés, tan semblant a l'humà, “hi ha cops de puny, combats, viola-

cions, es mata el fill de Pene-miç o la femella”.

És possible una societat humana més bonobo? Les campanyes sobre violència de gènere serveixen per des-tapar aquest patiment i aprendre a defensar-se dels potencials agressors, per atrevir-se a denunciar des del primer senyal. Però no canvien els agressors, que necessitaran almenys un aprenentatge per no repetir. El model bonobo, però, posa sobre la taula que hi ha experiències exitoses d'un altre model de resolució de conflictes entre primats com els humans. Fer un esforç educa-

tiu sí que seria eficaç, a parer dels experts, si estigués pensat per als més petits. “Els sí que serien influïbles per un model diferent de resolució de conflictes, perquè durant el primer any de vida les neurones emeten prolongacions i les xarxes neuronals que es consolidin seran les eficaces en aquesta direcció”, assenyala el genetista David Bueno.

“Els bonobos es persegueixen, però no s'esbatessen, pacten aliances per fastiguejar el del costat i practiquen el sexe com a manera de pacificar les seves vides”, explica Pere Ortín.

MARTIN HARVEY / GETTY IMAGES

El sexe és entre els bonobos una de les seves principals eines de resolució de conflictes

En el comportament violent es combinen predisposició genètica, estrès i ambient

Testosterona més 37 gens

ANA MACPHERSON
Barcelona

Un 33% de les dones europees han patit violència física o sexual segons l'informe del març passat de l'Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea. Un 33% dels homes europeus són agressors? “Són menys, perquè el 80% de les persones empresonades per violència de gènere són reincidents”, aclareix David Bueno, professor de Genètica a la Universitat de Barcelona i investigador de la violència humana. “Però en la violència hi ha un desig d'imposar, que et facin cas i la

testosterona activa aquests mecanismes de dominància social, per això és molt més acusat entre homes que entre dones”.

El professor Bueno recalca cada pocs minuts que l'explicació de la violència no és una justificació, “però al cervell de les persones que cometen una agressió passen coses diferents”.

Tot i que en cap cas no és determinant, al costat de la testosterona es reconeixen uns 37 gens l'expressió dels quals influeix en l'agressivitat i en la capacitat d'estressar-se fàcilment. L'agressivitat és una forma de dominància que sorgeix de l'amígdala, que és lloc del cervell on es

EL FUNCIONAMENT NORMAL

La reacció davant una amenaça sol quedar filtrada quan passa per l'escorça prefrontal

EN PERSONES CONDEMNADES

El còrtex és menys actiu per un baix nivell de cortisol; solen adonar-se'n després

processen les amenaces. Quan algú es veu amenaçat fugi, s'amaga o ataca. “Quan es dispara aquest mecanisme, en la majoria d'éssers humans la reacció passa per un filtre a l'escorça prefrontal, on hi ha el raciocini i l'autocensura. I allà es frena. Probablement ni tan sols no n'és conscient, però es veu en proves d'imatge”, assenyala Bueno. “Les persones propenses a l'agressió no processeu, en canvi, aquesta reacció i veiem que l'estrès afecta la funció de l'escorça i amb un estat de relaxació ambiental –l'escenari habitual per a la violència de gènere és a casa–, l'escorça també és menys activa”.

No se n'adonen? “De vegades en són conscients just després. Però, repeteixo, no ho justifica en cap cas, perquè a qui li passi això una vegada ha de demanar ajuda”. Hi ha un substrat biològic que es podria concretar en nivells més alts de testosterona i més baixos de cortisol –cosa que ajuda a regular l'estrès– i a més la serotonina no funciona amb efectivitat. Després de l'agressió, just després, els agressors solen sentir picor, “i en alguns s'ha pogut comprovar una pujada de la serotonina”. Plaer?

“En sabem poc. I és difícil vèncer la inèrcia d'una societat que no donava importància a la violència de gènere fins fa tot just uns anys. Estem començant”. Ser home “és el primer factor de risc per ser potencialment un agressor. El segon, les addiccions, no només l'alcohol, també el tabac”, explica el genetista. ●